

PREZES RADY MINISTRÓW

Warszawa /elektroniczny znacznik czasu/

DKPL.WK.0610.2.75.2022.JW(10)

RM-0610-75-22

Pani Elżbieta WITEK
Marszałek Sejmu

Szanowna Pani Marszałek,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi

projekt ustawy o ratyfikacji Porozumienia między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Austrii o wygaśnięciu skutków prawnych artykułu 11 ustęp 3 Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii w sprawie popierania i ochrony inwestycji, sporządzonej w Wiedniu dnia 24 listopada 1988 r.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych zostali upoważnieni Minister Rozwoju i Technologii oraz Minister Spraw Zagranicznych.

Z poważaniem,

Mateusz Morawiecki

Prezes Rady Ministrów

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:

Wnioskodawcy

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

U S T A W A

z dnia

**o ratyfikacji Porozumienia między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Austrii
o wygaśnięciu skutków prawnych artykułu 11 ustęp 3 Umowy między Polską
Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii w sprawie popierania i ochrony
inwestycji, sporządzonej w Wiedniu dnia 24 listopada 1988 r.**

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Porozumienia między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Austrii o wygaśnięciu skutków prawnych artykułu 11 ustęp 3 Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii w sprawie popierania i ochrony inwestycji, sporządzonej w Wiedniu dnia 24 listopada 1988 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel związania Rzeczypospolitej Polskiej Porozumieniem

Traktaty inwestycyjne zawarte między państwami członkowskimi Unii Europejskiej (umowy o popieraniu i ochronie inwestycji, dalej jako „umowy intra-EU BIT”) zapewniają inwestorowi i jego inwestycjom z państwa – Strony umowy na terytorium państwa – drugiej Strony umowy ochronę oraz możliwość dochodzenia roszczeń przed międzynarodowym trybunałem inwestycyjnym (arbitrażowym).

Obowiązywanie tych umów jest kwestionowane przez Komisję Europejską z uwagi na ich niezgodność z prawem UE. Komisja Europejska wszczęła formalne postępowania ws. niezgodności tych umów z prawem UE przeciwko Austrii, Niderlandom, Słowacji, Szwecji, Rumunii, Finlandii i Wielkiej Brytanii, natomiast przeciwko pozostałym państwom członkowskim, w tym przeciwko RP, prowadziła nieformalne postępowania (tzw. EU Pilot) i rozważa obecnie wszczęcie formalnych postępowań.

W ramach EU Pilot Komisja Europejska zgłaszała poważne obawy, że umowy intra-EU BIT jako takie, a także ich poszczególne postanowienia pokrywają się z postanowieniami Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej lub mogą być z nimi sprzeczne. Wskazywała w szczególności na zasady swobody przepływu kapitału, swobody przedsiębiorczości i swobody świadczenia usług oraz na podstawowe zasady prawa UE, takie jak: zasada nadrzędności, jedności, skuteczności i pewności prawa UE. Komisja Europejska podkreślała również sprzeczność z prawem UE postanowień umów intra-EU BIT odnoszących się do kwestii rozstrzygania sporów inwestycyjnych. Co istotne, Trybunał Sprawiedliwości UE (dalej jako „TSUE”) stwierdził w wyroku wydanym w dniu 6 marca 2018 r. w sprawie Achmea B.V. przeciwko Republice Słowacji (C-284/16, dalej jako „orzeczenie TSUE ws. Achmea”), że klauzule arbitrażowe inwestor – państwo zawarte w umowach intra-EU BIT są niezgodne z prawem UE, gdyż naruszają autonomię prawa UE (TSUE nie odnosił się do przepisów materialnych umów intra-EU BIT). Polska przystąpiła do ww. postępowania i przedstawiła w nim stanowisko wskazujące na sprzeczność umów intra-EU BIT z prawem unijnym. Stanowisko zbliżone do RP zajęła Komisja Europejska oraz wiele państw z regionu i spoza niego.

Stanowisko RP wobec umów intra-EU BIT zostało przyjęte przez Komitet do Spraw Europejskich w dniu 3 czerwca 2011 r. Zgodnie z nim umowy intra-EU BIT powinny zostać wypowiedziane przez wszystkie państwa członkowskie UE, a najlepszym rozwiązaniem

dla RP byłoby jednocześnie podjęcie przez wszystkie państwa członkowskie UE wspólnej decyzji o rozwiązaniu umów intra-EU BIT za obopólną zgodą na mocy Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów, sporządzonej w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r. (Dz. U. z 1990 r. poz. 439). Alternatywnie, w przypadku braku możliwości osiągnięcia wśród państw członkowskich UE takiej jednomyślności, RP zgodnie z powyższym stanowiskiem powinna rozwiązać umowy intra-EU BIT albo przez ich wypowiedzenie na warunkach określonych w tych umowach, albo na podstawie porozumienia stron.

Z uwagi na brak konsensusu państw członkowskich UE co do celowości i sposobu rozwiązania umów intra-EU BIT przed wydaniem orzeczenia TSUE w sprawie Achmea, RP przystąpiła do realizacji opcji rozwiązania umów na podstawie porozumień dwustronnych przewidujących rezygnację z klauzul przedłużonego obowiązywania umowy lub też przez ich wypowiedzenie, w przypadku gdy dane państwo członkowskie UE nie było zainteresowane rozwiązaniem umowy przez zawarcie dwustronnego porozumienia.

W związku z tym, że Republika Austrii nie była zainteresowana rozwiązaniem z RP, za porozumieniem stron, Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii w sprawie popierania i ochrony inwestycji, sporządzonej w Wiedniu dnia 24 listopada 1988 r. (Dz. U. z 1989 r. poz. 321), dalej jako „Umowa”, RP wypowiedziała Umowę ze skutkiem od dnia 17 października 2019 r.¹⁾

Na podstawie art. 11 ust. 3 Umowy inwestycje dokonane przed wejściem w życie wypowiedzenia Umowy będą chronione na mocy tej Umowy przez dziesięć lat od czasu wygaśnięcia Umowy. Wypowiadając Umowę, RP złożyła jednak deklarację, zgodnie z którą trybunały arbitrażowe ukonstytuowane na podstawie Umowy nie mają jurysdykcji do rozpatrywania sporów inwestor – państwo z uwagi na brak ważnej zgody na arbitraż Stron Umowy.

Jednocześnie RP, zgodnie z deklaracją w uzasadnieniu do wypowiedzenia Umowy, kontynuowała konsultacje z Republiką Austrii mające na celu doprowadzenie do rozwiązania Umowy, łącznie z klauzulą przedłużonego obowiązywania umowy. Działania takie zostały

¹⁾ Dokument wypowiedzenia przez Rzeczpospolitą Polską Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii w sprawie popierania i ochrony inwestycji, sporządzonej w Wiedniu dnia 24 listopada 1988 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 762); oświadczenie rządowe z dnia 22 marca 2019 r. w sprawie wypowiedzenia przez Rzeczpospolitą Polską Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii w sprawie popierania i ochrony inwestycji, sporządzonej w Wiedniu dnia 24 listopada 1988 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 763). Obwieszczenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 14 lutego 2022 r. o sprostowaniu błędów (Dz. U. z 2022 r. poz. 415).

podjęte na forum unijnym w związku z ówczesną gotowością wszystkich państw do rozwiązania umów intra-EU BIT na podstawie traktatu plurilateralnego. Prace nad traktatem trwały od listopada 2018 r. do października 2019 r. na forum specjalnie w tym celu powołanej Grupy eksperckiej do spraw rozwiązania umów intra-EU BIT oraz na poziomie stałych przedstawicieli RP przy UE w Brukseli (Komisja Europejska pełniła w nich rolę pomocniczą). Wynikiem tych prac jest Porozumienie o wygaśnięciu dwustronnych traktatów inwestycyjnych między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, które zostało podpisane w dniu 5 maja 2020 r. w Brukseli (Dz. Urz. UE L 169 z 29.05.2020, str. 1) przez dwadzieścia trzy państwa członkowskie. Ostatecznie Austria, Finlandia, Irlandia, Szwecja i Wielka Brytania, które uczestniczyły w pracach nad ww. traktatem, nie zdecydowały się na jego podpisanie.

2. Treść Porozumienia

W dniu 12 sierpnia 2021 r. Federalne Ministerstwo do spraw Europejskich i Międzynarodowych Republiki Austrii zwróciło się do Ambasady RP w Wiedniu z propozycją zawarcia Porozumienia między Republiką Austrii a Rzeczpospolitą Polską o wygaśnięciu skutków prawnych artykułu 11 ustęp 3 Umowy między Republiką Austrii a Polską Rzeczpospolitą Ludową w sprawie popierania i ochrony inwestycji, w formie wymiany not (dalej jako „Porozumienie”). Zgodnie z propozycją Strony Porozumienia zgadzają się, że artykuł 11 ust. 3 Umowy wygasa, a zatem nie wywołuje skutków prawnych.

3. Dotychczasowy a projektowany stan prawny

Jak zostało już wspomniane w pkt 1 uzasadnienia, na podstawie art. 11 ust. 3 Umowy inwestycje dokonane przed wejściem w życie wypowiedzenia Umowy, tj. przed 17 października 2019 r., są chronione na mocy Umowy przez dziesięć lat od czasu wygaśnięcia Umowy (patrz też deklaracja RP, o której mowa w pkt 1 uzasadnienia, zgodnie z którą trybunały arbitrażowe ukonstytuowane na podstawie Umowy nie mają jurysdykcji do rozpatrywania sporów inwestor – państwo z uwagi na brak ważnej zgody na arbitraż Stron Umowy). Na mocy Porozumienia ochrona ta wygasa wraz z wejściem w życie Porozumienia.

Porozumienie wejdzie w życie pierwszego dnia pierwszego miesiąca po dacie otrzymania późniejszej z notyfikacji Stron informującej, że odpowiednie procedury wewnętrzne dla wejścia w życie Porozumienia zostały spełnione.

4. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe, polityczne i prawne

Zawarcie Porozumienia nie będzie miało konsekwencji politycznych. Państwa członkowskie UE, w tym RP, jak również Republika Austrii, zostały wezwane przez Komisję Europejską do zakończenia obowiązywania umów intra-EU BIT, łącznie z klauzulami przedłużonego obowiązywania umów. W związku z niepodpisaniem przez Republikę Austrii Porozumienia o wygaśnięciu dwustronnych traktatów inwestycyjnych między państwami członkowskimi Unii Europejskiej (patrz pkt 1), a także niepodjęciem działań mających na celu dwustronne rozwiązanie umów intra-EU BIT za porozumieniem stron, Komisja Europejska zapowiedziała wyciągnięcie konsekwencji wobec tego państwa członkowskiego (wobec Austrii toczy się procedura naruszenia prawa).

Zawarcie Porozumienia nie będzie miało negatywnych skutków społecznych, wręcz przeciwnie, należy oczekiwać, że zostanie ono życzliwie przyjęte z uwagi na publiczną krytykę w Polsce umów intra-EU BIT i międzynarodowego arbitrażu inwestycyjnego.

Zawarcie Porozumienia nie powinno wpłynąć na stosunki gospodarcze między RP a Republiką Austrii. Umowę zawarto w czasie, kiedy RP nie była członkiem UE, a Umowa miała na celu przyciągnięcie inwestycji austriackich do Polski. Obecnie poziom prawodawstwa oraz dostęp do powszechnego sądownictwa w RP dają inwestorom zagranicznym gwarancję ochrony inwestycji z możliwością dochodzenia swoich praw na drodze sądowej.

Z informacji posiadanych przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii wynika, że polscy inwestorzy nie kierowali na podstawie Umowy roszczeń do międzynarodowych trybunałów arbitrażowych przeciwko Republice Austrii, natomiast toczy się jedno postępowanie arbitrażowe przeciwko RP z powództwa inwestora austriackiego. Zgodnie z deklaracją złożoną przez RP przy wypowiedzeniu Umowy trybunały arbitrażowe ukonstytuowane na podstawie Umowy nie mają jurysdykcji do rozpatrywania sporów inwestor – państwo z uwagi na brak ważnej zgody na arbitraż Stron Umowy (patrz pkt 1).

Zgodnie z danymi GUS w Polsce zarejestrowano 859 firm z udziałem kapitału austriackiego, w tym 342 zatrudniające powyżej 9 pracowników i 136 z kapitałem powyżej 1 mln USD. Zatrudniają one łącznie ponad 38 tys. pracowników. Kapitał austriackich udziałowców wyniósł w 2019 r. 6 599,9 mln PLN, co stanowiło 3,2% zagranicznego kapitału ogółem. Według źródeł austriackich inwestycje te warte są 6,2 mld EUR i wygenerowały 50 tys. miejsc pracy. Według Narodowego Banku Austrii skumulowana wartość inwestycji

bezpośrednich Austrii w Polsce na koniec 2019 r. wyniosła 8 286,8 mln EUR, koncentrując się na sektorze nieruchomości, budownictwie, materiałach budowlanych i bankowości. Stanowiło to ok. 4% ogółu zagranicznych inwestycji bezpośrednich w Polsce i dawało Austrii 6. miejsce wśród zagranicznych inwestorów.

Do największych austriackich inwestorów w Polsce należą: CA IMMO, Warimpex Finanz- und Beteiligungs AG (nieruchomości), spółki budowlane Strabag SE (Strabag Sp. z o.o.), Leier Holding GmbH (Leier Polska S.A.), Wienerberger AG (Wienerberger Ceramika Budowlana Sp. z o.o.), PORR AG (PORR S.A.), Raiffeisen Bank International AG (Raiffeisen Polbank, bankowość) oraz towarzystwa ubezpieczeniowe: Uniqa, Generali, Wienerstädtische.

Według NBP polskie inwestycje w Austrii (łącznie z inwestycjami kapitałowymi) na koniec 2019 r. wyniosły 294,3 mln EUR (18. miejsce, 1,4% udziału w polskich inwestycjach za granicą ogółem). Polscy inwestorzy obecni na rynku austriackim to m.in. firmy Fakro (okna), Comarch (usługi IT) oraz CCC (obuwie), przedsiębiorcy działający w sektorze usług i na rynku kapitałowym.

Zawarcie Porozumienia nie naruszy polskiego porządku prawnego i doprowadzi do usunięcia niezgodności z prawem UE klauzuli przedłużonego obowiązywania Umowy.

5. Tryb związania Rzeczypospolitej Polskiej Porozumieniem

Porozumienie posiada rangę umowy międzypaństwowej. Rozwiązane umowy intra-EU BIT są traktowane w polskim porządku prawnym jako umowy ratyfikowane za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, stosownie do art. 241 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. poz. 483, z późn. zm.). Dlatego też związanie RP Porozumieniem nastąpi również za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, tym bardziej że Porozumienie dotyczy wolności, praw i obowiązków obywatelskich, spraw uregulowanych w ustawie lub w których Konstytucja RP wymaga ustawy (zasady prowadzenia działalności gospodarczej, ochrona prawa własności, kwestia wyłączenia oraz odszkodowania w tym zakresie), a więc spraw, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 2 i 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

“za zgodność tłumaczenia z oryginałem”

Nr AMB.WIED.2701.1.2022

Nota werbalna

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Wiedniu przesyła wyrazy szacunku Federalnemu Ministerstwu do spraw Europejskich i Międzynarodowych Republiki Austrii i w nawiązaniu do noty werbalnej Federalnego Ministerstwa do spraw Europejskich i Międzynarodowych Republiki Austrii nr 2021-0.568.578 z dnia 12 sierpnia 2021 r. ma zaszczyt poinformować, że Rzeczpospolita Polska zgadza się na zawarcie poniższego

„Porozumienie między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Austrii o wygaśnięciu skutków prawnych artykułu 11 ustęp 3 Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii w sprawie popierania i ochrony inwestycji (dalej jako „Porozumienie o Zakończeniu Obowiązania”)

1. Strony Porozumienia o Zakończeniu Obowiązania zgadzają się, że artykuł 11 ustęp 3 Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii w sprawie popierania i ochrony inwestycji wygasa, a zatem nie wywołuje skutków prawnych.
2. Porozumienie o Zakończeniu Obowiązania jest zawierane jedynie w języku angielskim.”

Rzeczpospolita Polska wyraża zgodę, aby nota werbalna Federalnego Ministerstwa do spraw Europejskich i Międzynarodowych Republiki Austrii Nr 2021-0.568.578 z dnia 12 sierpnia 2021 r. oraz niniejsza nota werbalna stanowiły Porozumienie o Zakończeniu Obowiązania.

Porozumienie o Zakończeniu Obowiązania wejdzie w życie pierwszego dnia pierwszego miesiąca po dacie otrzymania późniejszej z notyfikacji Stron informującej, że odpowiednie procedury wewnętrzne dla wejścia w życie Porozumienia o Zakończeniu Obowiązania zostały spełnione.

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Wiedniu korzysta z okazji, aby ponowić Federalnemu Ministerstwu do spraw Europejskich i Międzynarodowych Republiki Austrii wyrazy najwyższego poważania.

Wiedeń, 19 stycznia 2022 r.

„za zgodność z oryginałem”

“za zgodność tłumaczenia z oryginałem”

Federalne Ministerstwo
Republika Austrii
Sprawy Europejskie i Międzynarodowe

+43 50 11 50-0
Minoritenplatz 8, 1010 Wiedeń

Nr 2021-0.568.578

Nota otwierająca Republiki Austrii

Federalne Ministerstwo do spraw Europejskich i Międzynarodowych Republiki Austrii przesyła wyrazy szacunku Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Wiedniu i ma zaszczyt nawiązać do noty Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej DPT.2701.13.2018/4 z dnia 16 października 2018 r. dotyczącej wypowiedzenia przez Rzeczpospolitą Polską Umowy między Republiką Austrii a Polską Rzeczpospolitą Ludową w sprawie popierania i ochrony inwestycji, sporządzoną w Wiedniu dnia 24 listopada 1988 r.

Zgodnie z artykułem 11 ust. 2 Umowy między Republiką Austrii a Polską Rzeczpospolitą Ludową w sprawie popierania i ochrony inwestycji, wygaśnięcie niniejszej Umowy nastąpiło w dniu 17 października 2019 r.

W świetle powyższego oraz w odniesieniu do orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-284/16, Republika Słowacka v. Achmea BV z dnia 6 marca 2018 r., Federalne Ministerstwo do spraw Europejskich i Międzynarodowych Republiki Austrii ma zaszczyt zaproponować zawarcie poniższego

„Porozumienie między Republiką Austrii a Rzeczpospolitą Polską o wygaśnięciu skutków prawnych artykułu 11 ustęp 3 Umowy między Republiką Austrii a Polską Rzeczpospolitą Ludową w sprawie popierania i ochrony inwestycji (dalej jako „Porozumienie o Zakończeniu Obowiązania”)

1. Strony Porozumienia o Zakończeniu Obowiązania zgadzają się, że artykuł 11 ustęp 3 Umowy między Republiką Austrii a Polską Rzeczpospolitą Ludową w sprawie popierania i ochrony inwestycji wygasa, a zatem nie wywołuje skutków prawnych.
2. Porozumienie o Zakończeniu Obowiązania jest zawierane jedynie w języku angielskim.”

Federalne Ministerstwo do spraw Europejskich i Międzynarodowych Republiki Austrii proponuje, aby w przypadku gdy Rzeczpospolita Polska wyrazi zgodę na powyższą propozycję, niniejsza nota werbalna razem z notą stanowiącą odpowiedź Rzeczypospolitej Polskiej stanowiły Porozumienie o Zakończeniu Obowiązania.

Porozumienie o Zakończeniu Obowiązania wejdzie w życie pierwszego dnia pierwszego miesiąca po dacie otrzymania późniejszej z notyfikacji Stron informującej, że odpowiednie

procedury wewnętrzne dla wejścia w życie Porozumienia o Zakończeniu Obowiązywania zostały spełnione.

Federalne Ministerstwo do spraw Europejskich i Międzynarodowych Republiki Austrii korzysta z okazji, aby ponowić Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Wiedniu wyrazy najwyższego poważania.

Wiedeń, 12 sierpnia 2021 r.

Do Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej
w Wiedniu
Hietzinger Hauptstraße 42 c
1130 Wiedeń

„za zgodność z oryginałem”